

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018

Piotrków Trybunalski

Spis treści

Wstęp	s. 3
Podstawa prawna	s. 4
Diagnoza	s. 5
Adresaci programu	s. 9
Analiza SWOT	s. 10
Organizacja wsparcia rodziny	s. 12
Cele programu	s. 20
Finansowanie	s. 24
Monitorowanie	s. 24
Podsumowanie	s. 24

Wstęp

Rodzina to podstawowa komórka społeczeństwa i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka oraz źródłem zaspokajania jego potrzeb w sferze psychicznej i materialno-bytowej. Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna to główne problemy dezorganizujące życie rodzin.

Prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma zasadnicze znaczenie dla trwałości i rozwoju każdego społeczeństwa. W rodzinie zachodzą podstawowe procesy warunkujące jego ciągłość, stabilizujące tożsamość dorosłych, oraz socjalizujące dzieci. Występujące obecnie zjawiska związane ze zmianami ekonomicznymi i społecznymi powodują poważny kryzys życia rodzinnego przejawiający się w niskiej dzietności, oraz niestabilności instytucji małżeństwa. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocy.

Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających dziecko w rodzinie jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zasadniczą przesłanką w tworzeniu niniejszego programu jest przeświadczenie o niezastąpionej roli rodziny w rozwoju dziecka, wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wzmacnianiu i wspieraniu jej prawidłowego funkcjonowania.

Podstawa prawna:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015r., poz. 332 z późn. zm.),
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015 r. Nr 163, z późn. zm.),
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390.),
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.),
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.),
- f) ustawa z dnia 4 lutego 2011r o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016r. poz.157).

Ponadto Program Wspierania Rodziny jest rozwinięciem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2014 – 2020 wpisując się w cel główny nr 4 cytowanej Strategii, tj.:

„Wzmocnienie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo- wychowawczych”

Diagnoza

Łącznie z pomocy społecznej w latach 2012-2015 skorzystało 12,751.00 rodzin (15,604 osób w tych rodzinach). Większość klientów stanowią osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne lub dotknięte długotrwałą chorobą oraz rodziny wykazujące nieporadność życiową i mające trudności wychowawcze z dziećmi.

Powody przyznawania pomocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Wybrane powody przyznawania pomocy

	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			
		2012	2013	2014	2015
1.	Ubóstwo	2316	2449	2284	2206
2.	Wielodzietność	225	207	213	277
3.	Bezrobocie	2328	2443	2344	2087
4.	Niepełnosprawność	1261	1295	1272	1124
5.	Długotrwała lub ciężka choroba	1775	1686	1867	2104
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	585	564	598	744
7.	Alkoholizm	214	198	218	277
8.	Narkomania	8	10	13	12
9.	Zdarzenie losowe	25	17	41	6
10.	Ochrona macierzyństwa	291	286	285	366

/na podstawie sprawozdań MOPR za 2012,2013,2014,2015 r./

Z powyższej tabeli wynika, iż na przestrzeni 4 lat nie zmieniają się główne powody korzystania z pomocy społecznej tj.: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba i niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

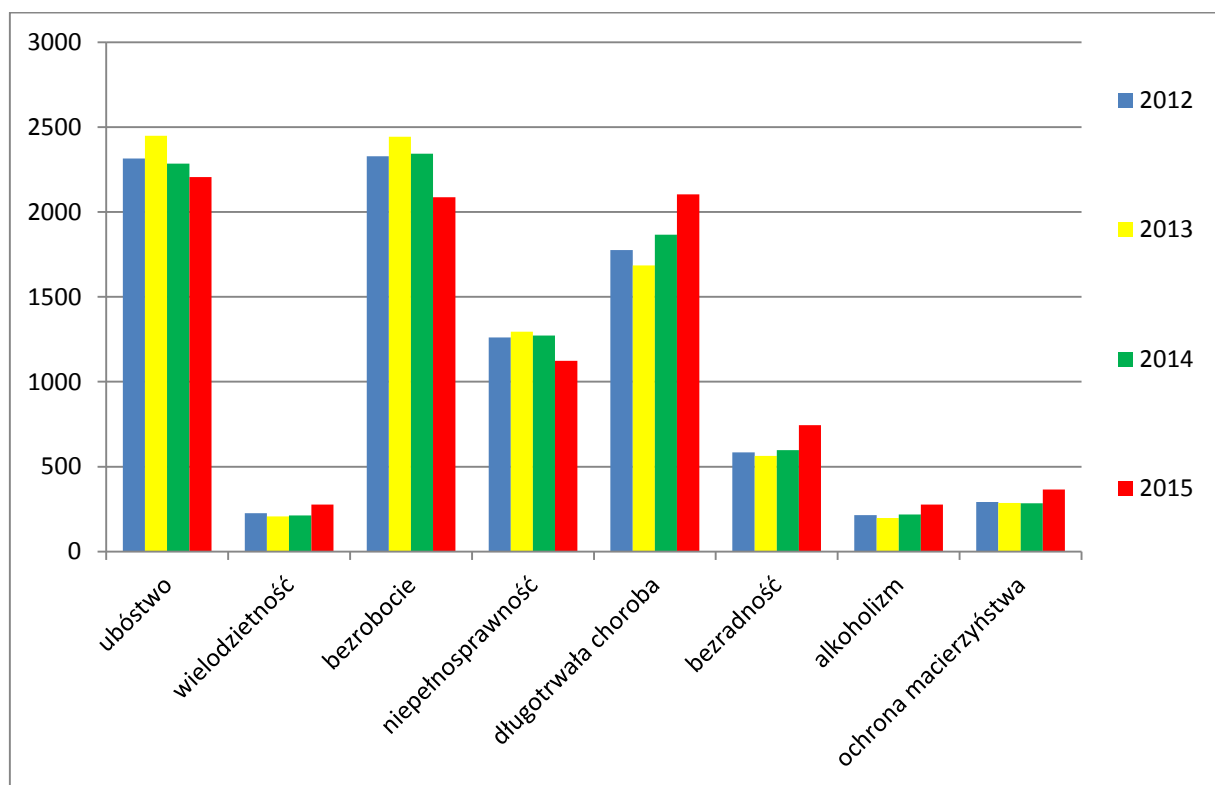
W 2015 roku wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby do 2104 osób, podczas gdy w 2012 roku korzystało z pomocy z tego powodu 1775 rodzin (wzrost o 329 rodzin).

Jednocześnie spadła liczba rodzin z problemem niepełnosprawności do 1124 rodzin, podczas gdy w 2012r. z pomocy korzystało 1261 rodzin z niepełnosprawnością (spadek o 137 rodzin).

Tym samym zaobserwować można zjawisko starzenia się społeczeństwa i zwiększoną podatność na choroby.

Wybrane powody przyznawania pomocy ilustruje wykres nr 1.

Wykres 1. Wybrane powody przyznawania pomocy społecznej w Piotrkowie Trybunalskim w poszczególnych latach

W niektórych rodzinach, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego następuje trwały rozkład współżycia wewnątrz rodziny, faktyczne zerwanie więzi rodzicielskiej i małżeńskiej. W rodzinie takiej brak jest z reguły stałych podstaw ekonomicznych. Prawie wszystkie elementy działalności wychowawczej rodziny odbiegają znacznie od poziomu tych, które reprezentuje rodzina normalna. Są to najczęściej rodziny o

skumulowanych czynnikach patogennych. Konsekwencją dla dzieci jest dziedziczenie stanu położenia społecznego rodziny, powtarzanie drogi życiowej swych rodziców, a w skrajnych przypadkach umieszczenie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Na przestrzeni lat 2012-2015 wydano łącznie: 329 skierowań do placówek opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego. W poszczególnych latach ilość wydanych skierowań plasowała się w następujący sposób:

w roku:

- 2012 - 72 dzieci.
- 2013 - 82 dzieci
- 2014 - 76 dzieci
- 2015 - 99 dzieci.

Głównymi powodami pozbawienia lub ograniczenia praw rodzicielskich były m.in.:

- uzależnienia rodziców;
- brak właściwego sprawowania opieki nad dziećmi;

Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2012-2015 przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Rodziny objęte pomocą społeczną:

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			
	2012	2013	2014	2015
Rodziny ogółem	4005	4262	4011	3427
W tym:				
- liczba osób w tych rodzinach	6166	6119	6103	7798
- liczba osób długotrwale korzystających z pomocy	2495	2081	2208	2271

Z powyższych danych wynika, iż w roku 2015 w porównaniu z rokiem 2012 wzrosła liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Piotrkowie Trybunalskim do 7798 osób, podczas gdy w 2012 r. było tych osób 6166 (wzrost o 1632 osoby). Zmalała natomiast liczba osób długotrwale korzystających z pomocy z 2495 w 2012 r. do 2271 w 2015 r. (spadek o 224 osób długotrwale korzystających z pomocy)

Zaburzona struktura rodziny niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka i jego więź z rodziną. Rodziny niewydolne wychowawczo odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci. Sytuacje te powodują, że rodzinami niewydolnymi wychowawczo musi zająć się sąd rodzinny. Najczęstszymi przyczynami objęcia rodzin nadzorem są:

- niewydolność wychowawcza,
- nadużywanie alkoholu,
- niedojrzałość emocjonalna rodziców oraz zaburzenia osobowości,
- brak odpowiedzialności rodziców za dzieci i przenoszenie jej na organizacje społeczne, szkołę oraz inne instytucje wspierające rodzinę,
- trudności finansowe wynikające z braku pracy oraz wykształcenia,
- przemoc fizyczna i psychiczna wobec członków rodziny związana z nadużywaniem alkoholu i środków odurzających.

Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość młodocianych, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się najczęściej niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym oraz szkolnym. U dzieci

i młodzieży często pojawiają się zachowania buntownicze, agresywne, konfliktowe, łamanie panujących obyczajów, norm, wartości i przepisów prawa.

Rodziny często otrzymują pomoc w postaci krótkookresowego doradztwa i konsultacji w celu pokonania występujących trudności. Jednak istnieje wiele rodzin, które potrzebują intensywnych interwencji, aby móc rozwiązać występujące w nich chroniczne problemy. W 2015r. bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego była powodem trudnej sytuacji życiowej 600 rodzin (2,020osób w tych rodzinach) z terenu miasta Piotrkowa Trybunalskiego. /na podstawie sprawozdania MOPR za 2015r./.

Adresaci programu

Gminny Program Wspierania Rodziny adresowany jest do: rodzin zamieszkałych na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, doświadczających problemów opiekuńczo - wychowawczych, ubóstwa, zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Analiza SWOT

Analiza SWOT, to metoda, która służy do oceny zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Pozwala ona na wyznaczenie priorytetów i dostarcza drogowskazów do działania. Mocne i słabe strony wynikają przede wszystkim z uwarunkowań wewnętrznych, zaś możliwości (szanse) i zagrożenia determinowane są czynnikami zewnętrznymi.

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE MIASTA PIOTRKOWA TRYBUNALSKIEGO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • działania podejmowane na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych; • prowadzenie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie; • prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób podejrzanych o stosowania przemocy w rodzinie; • doskonalenie umiejętności zawodowych i pogłębianie 	<ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięta idea samopomocy; • niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi; • niewystarczająca oferta i dostęp do zajęć pozalekcyjnych; • rutynowość działań, zbyt mała liczba działań innowacyjnych, wysoki poziom bierności;

<p>wiedzy przez pracowników socjalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostęp do specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zagrożonych kryzysem; • wolontariat, • umiejętności pozyskiwania i wykorzystywania środków UE zarówno przez miasto i jego jednostki; • Rodzina „+4”; 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie; • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych; • współpraca podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i młodzieży; • systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów współpracujących z rodziną; • Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> • coraz bardziej skomplikowane problemy rodzin; • większa skala zjawisk niepożądanych; • wzrost problemów o charakterze globalnym: bezrobocie (sytuacja gospodarcza kraju), starzenie się społeczeństwa; • obecność zjawiska wyuczonej bezradności rodzin korzystających z pomocy społecznej; • duża liczba rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;

<ul style="list-style-type: none">• Świadczenie wychowawcze „500+”;	
---	--

Organizacja wsparcia rodziny

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Głównym zadaniem gminy jest profilaktyka - wspieranie rodziny. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

W Piotrkowie Trybunalskim zadania w obszarze profilaktyki i pomocy dziecku w rodzinie ujęte są również m.in. w celu głównym nr 4 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 - 2020 dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Działania profilaktyczne w Strategii skierowane są przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rodzinie takiej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;

- pomocy we włączeniu społecznym rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, neutralizowanie czynników negatywnie działających na dziecko. Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji i informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotnym we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego polegającego przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny.

Asystent rodziny

W dniu 28 kwietnia 2011 r. Sejm przyjął ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ma przede wszystkim na celu pomoc rodzinom, które mają kłopoty wychowawcze oraz zmienić system opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców. Ustawa wprowadza funkcję tzw. asystenta rodziny, który ma pomagać nie tylko w problemach wychowawczych, ale również w codziennych sprawach.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznym monitorowaniu środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy m.in. z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka

małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba jego zatrudnienia ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Rola asystenta rodzinnego polega na aktywnym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę. Asystent rodziny w swojej pracy korzysta z pomocy osób reprezentujących instytucje i służby zainteresowane rozwiązaniem problemu danej rodziny.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin - mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów psychologicznych klientów (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich klientów w podejmowaniu aktywności społecznej, łagodzi ewentualne konflikty z sąsiadami, rodziną czy przedstawicielami placówek pomocy społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia.

Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodziny funkcjonują procedury objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny:

1. Po uzyskaniu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych (dotyczy również rodzin, których dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej), pracownik socjalny Zespołu

- Pomocy Środowiskom Rodzinnym przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i sporządza kontrakt socjalny z rodziną i za zgodą rodziny wnioskuje o przydzielenie rodzinie asystenta.
2. Zespół złożony z pracownika socjalnego Zespołu Pomocy Środowiskom Rodzinnym wnioskującego o przydzielenie rodzinie asystenta, psychologa lub pedagoga Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka oraz dokonuje analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego pod kątem zagrożeń w obszarach: socjalno-bytowym, opiekuńczo – wychowawczym i zdrowotnym oraz definiuje zadania dla asystenta rodzinnego w w/w obszarach.
 3. Pracownik socjalny, o którym mowa w pkt. 1 występuje do Dyrektora z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodzinnego.
 4. Po zaakceptowaniu przez Dyrektora wniosku o przydzielenie asystenta rodziny Kierownik Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka przydziela rodzinie asystenta rodziny.
 5. W przypadku uzyskania przez MOPR informacji o małoletniej matce opuszczającej MOW, MOS, Schronisko dla Nieletnich lub Zakład Poprawczy pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad, a następnie po akceptacji Dyrektora MOPR Kierownik CWRiD przydziela rodzinie asystenta rodziny.
 6. Wyznaczony asystent rodziny w terminie 14 dni od dnia otrzymania dokumentacji dotyczącej rodziny dokonuje pierwszej wizyty w środowisku wspólnie z pracownikiem socjalnym, wnioskującym o przydzielenie asystenta.
 7. Praca z rodziną odbywa się w miejscu jej zamieszkania, w siedzibie CWRiD, w miejscu wskazanym przez rodzinę, lub w miejscu wynikającym z realizacji zadań ujętych w planie pracy, nie rzadziej, niż raz na dwa tygodnie.
 8. Asystent rodziny tworzy plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny. Plan pracy zawiera zakres realizowanych zadań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty.
 9. Pracownik socjalny kontynuuje pracę socjalną z uwzględnieniem założeń zawartych w planie pracy z rodziną.
 10. Nie rzadziej niż co pół roku Zespół ds. Rodziny powołany przez kierownika CWRiD dokonuje oceny sytuacji rodziny w oparciu o realizację zadań ujętych w planie pracy z rodziną i dokonuje koniecznych modyfikacji tego planu.

11. W przypadku zrealizowania planu pracy (zakończenia pracy) z rodziną asystent rodziny monitoruje funkcjonowanie rodziny poprzez wizyty kontrolne w środowisku przeprowadzane w niezbędnym okresie, nie dłuższym jednak niż dwa miesiące od momentu zakończenia pracy z rodziną.
12. W przypadku rezygnacji lub braku współpracy rodziny z asystentem dalsza praca z rodziną odbywa się poprzez wizyty kontrolne w środowisku dokonywane przez pracownika socjalnego.

Zakres działań asystenta rodziny obejmuje 4 obszary:

1. bezpośrednią pracę z rodziną,
2. bezpośrednią pracę z dzieckiem
3. działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny
4. organizację własnego warsztatu pracy.

Wsparcie asystentów rodziny w opiece i wychowaniu w poszczególnych latach 2012 – 2015 przedstawia Tabela 3:

Tabela 3. *Wsparcie asystentów rodziny w opiece i wychowaniu w poszczególnych latach*

	Liczba asystentów	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Ilość wizyt w środowiskach
2012	3	45	(brak danych)	728
2013	2	52	113	1226
2014	2	49	115	1045
2015	2	34	89	1278

/na podstawie sprawozdań MOPR za lata 2012-2015 r./

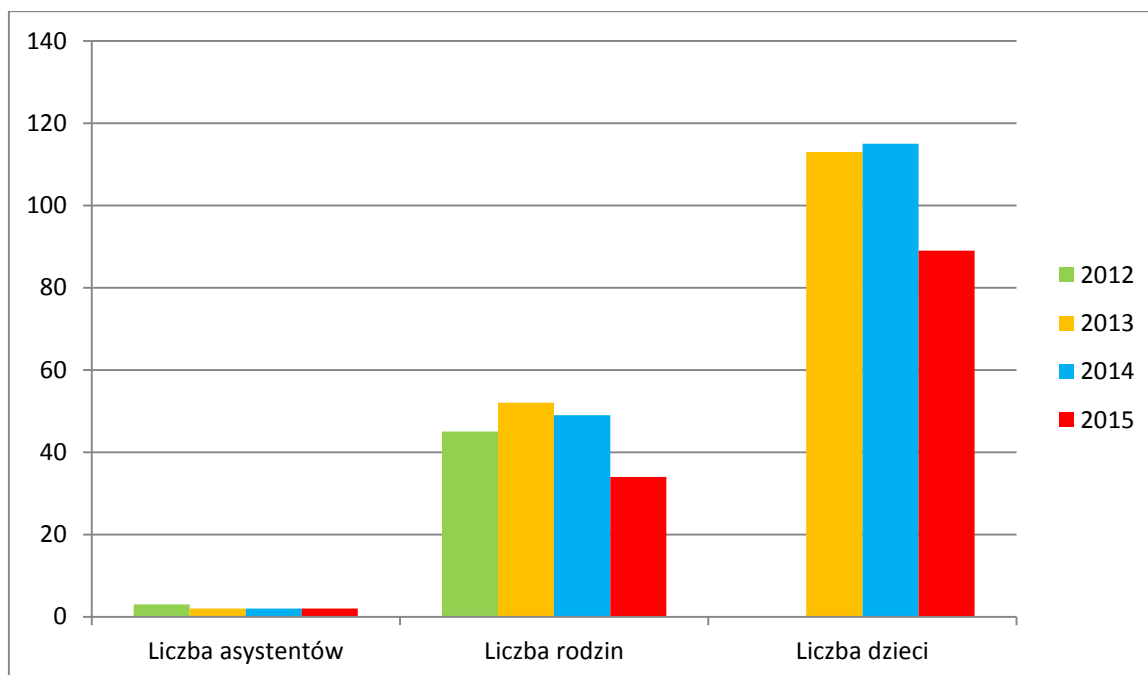
Dokonując analizy powyższej tabeli należy stwierdzić, że w 2015 roku spadła liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Jednak powyższe nie wynika z faktu zmniejszenia zapotrzebowania na tego typu usługi. Spadek rodzin objętych w/w wsparciem nastąpił w skutek zmniejszenia ilości zatrudnionych asystentów rodziny z 3 w 2012 roku do 2 w latach kolejnych.

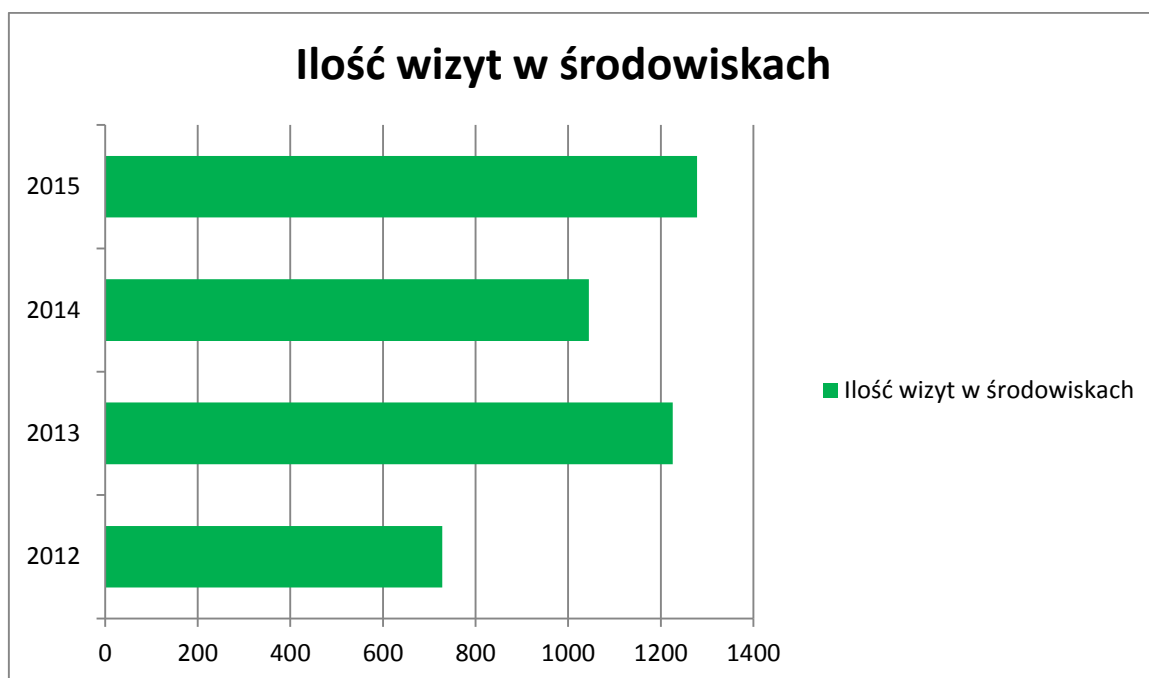
Ponadto część rodzin zakończyła współpracę z asystentem rodziny z powodu poprawy sytuacji w rodzinie i braku konieczności kontynuacji powyższego wsparcia.

Liczbę rodzin i dzieci objętych wsparciem asystentów rodzinnych oraz ilość wizyt w środowiskach obrazują wykresy 2 i 3.

Wykres 2. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystentów rodzinnych

Wykres 3. Ilość wizyt w środowiskach w poszczególnych latach.

W rodzinach asystenci pomagali i towarzyszyli w takich czynnościach jak:

- przygotowanie i złożenie pism urzędowych różnego typu: podań, wniosków, pozwów sądowych, formularzy, CV, listów motywacyjnych,
- nawiązywanie kontaktów z innymi pracownikami instytucji społecznych, poradni specjalistycznych, organizacji pozarządowych, itp.,
- pomoc w trudnych dla klienta, czasami kryzysowych sytuacjach- przeprowadzka, interwencja policji, rozprawa sądowa, rozmowy z członkami rodziny,
- motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poszukiwania pracy,
- branie udziału w mediacjach rodzinnych i zachęcanie do poprawienia atmosfery między rodzicami a dziećmi, między małżonkami lub między członkami dalszej rodziny,
- motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, przyjmowania leków,
- organizowanie wsparcia materialnego w postaci rzeczowej – nowa i używana odzież, meble, artykuły szkolne, sprzęt gospodarstwa domowego,
- prowadzenie rozmów edukacyjnych, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego,

- nadzór i prowadzenie rozmów motywujących z rodzinami uzależnionymi od alkoholu, zwłaszcza opornymi wobec specjalistycznego leczenia,
- pomoc w organizowaniu darmowych usług,
- organizowanie korepetycji dla dzieci, motywowanie klientów do systematycznych kontaktów ze szkołą, wykonywania badań w poradni psychologiczno - pedagogicznej, towarzyszenia dzieciom w trakcie odrabiania prac domowych, dopilnowania dzieci w regularnym chodzeniu do szkoły, przedszkola,
- organizowanie zabaw z dziećmi oraz sprawowanie opieki nad nimi umożliwiające matce samodzielne zrealizowanie spraw urzędowych.

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

Im bogatsza oferta pomocy w najbliższym środowisku rodziny, tym większa szansa wychycenia odpowiednio wcześniej sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu dziecka. Efektywnym sposobem wspierania rodziny w wychowywaniu dziecka, mimo problemów występujących w rodzinie, jest stworzenie dzieciom i młodzieży z tych rodzin możliwości pobytu w środowiskowych dziennych instytucjach wychowawczych, czyli w różnorodnych placówkach wsparcia dziennego. Placówki te powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również wychowawcy w nich zatrudnieni powinni współpracować z rodzicami dziecka, szczególnie w zakresie podnoszenia świadomości i odpowiedzialności rodzicielskiej.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Jednocześnie zaobserwować można niedostateczną infrastrukturę, jeśli chodzi o wsparcie rodziny w opiece nad dzieckiem do lat 3.

W Piotrkowie Trybunalskim funkcjonuje jeden żłobek Miejski, dwa żłobki niepubliczne „Villa Bambini” i „Okruszek” oraz dwa kluby dziecięce, tym samym liczba miejsc w żłobkach jest niewystarczająca dla dzieci w tym wieku.

Rodziny wspierające

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną wyszczególnia wsparcie środowiska lokalnego. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Możliwość skorzystania przez rodzinę w kryzysie z pomocy innej rodziny, tzw. rodziny wspierającej może mieć nieocenione znaczenie w pracy z rodziną. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w: opiece i wychowaniu dziecka; prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Cele programu

Cel główny:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci;

Cel szczegółowy 1:

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Zadanie	Wskaźniki	Lata				Prognoza na lata		
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole; 	- Liczba dzieci objętych pomocą w formie posiłków w szkole;	564	591	519	484	480	475	460
<p>Komentarz: Z powyższych danych wynika, iż spada liczba dzieci spożywających posiłki w szkole. Wynika to z faktu większego zaangażowania się matek w przygotowywanie posiłków w domu, jak również ze zmniejszającej się liczby dzieci w wieku szkolnym. W najbliższych latach przewiduje się dalszy niewielki spadek liczby dzieci obejmowanych tą formą pomocy.</p>								
<ul style="list-style-type: none"> Współorganizowanie i współfinansowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin; 	- liczba dzieci objętych pomocą w formie wypoczynku letniego;	220	262	238	189	185	180	178

Komentarz: Z powyższych danych wynika, że ulega zmniejszeniu liczba dzieci w wieku kolonijnym								
• Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej;	- liczba środowisk objętych pomocą finansową;	3798	4358	4159	3427	3400	3500	3600
Komentarz: W 2015r. nastąpił spadek liczby środowisk korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej w związku z poprawą sytuacji finansowej oraz zmniejszeniem się stopy bezrobocia w kraju, a także zmniejszającą się liczbą mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego.								
• Zorganizowanie opieki nad dzieckiem do lat 3	- liczba żłobków, klubów dziecięcych, - liczba dziennych opiekunów, niani, - liczba dzieci w wieku do lat 3 objętych wsparciem	2 0 130	2 0 130	3 0 131	3 0 131	4 1 150	4 1 150	5 1 170
Komentarz: Zaobserwować można niedostateczną infrastrukturę jeśli chodzi o wsparcie rodziny w opiece nad dzieckiem do lat 3. W związku z dużym zainteresowaniem tego typu świadczeniami w kolejnych latach przewiduje się zwiększenie wsparcia w tym zakresie.								

Cel szczegółowy 2:

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych.

Zadanie	Wskaźniki	Lata				Prognoza na lata		
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
• zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;	45	52	49	34	35	40	45
	-liczba asystentów rodzin;	3	2	2	2	3	3	3
Komentarz: Z powyższych danych wynika, że w 2015 roku spadła liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jednak nie wynika to z faktu zmniejszenia zapotrzebowania na tego typu usługi, a zmniejszoną ilości zatrudnionych asystentów rodziny z 3 w 2012 roku do 2 w latach kolejnych oraz z faktu, iż część rodzin zakończyła współpracę z asystentem rodziny z powodu poprawy sytuacji w rodzinie i braku konieczności kontynuacji powyższego wsparcia. Jednakże z dalszej analizy środowisk wynika, iż w najbliższych latach wzrośnie zapotrzebowanie na powyższe wsparcie.								
• Działania pracowników socjalnych ;	- liczba wizyt terenowych pracowników socjalnych w środowiskach	20939	23929	23291	21239	22000	22500	23000

	- liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych dotyczących udzielenia pomocy	13869	15532	15266	13376	13380	13385	13390
<p>Komentarz: W 2013r. i w 2014r nastąpiło zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej w związku z zaobserwowanym wzrostem osób bezrobotnych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych. W związku z powyższym zwiększeniu uległa liczba wizyt pracowników socjalnych w środowiskach oraz liczba przeprowadzanych wywiadów środowiskowych dotyczących udzielenia pomocy. W kolejnych latach przewiduje się ponownie wzrost liczby przeprowadzanych wywiadów, a tym samym liczby wizyt pracowników socjalnych ze względu na wzrost liczby osób korzystających z pomocy.</p>								
• Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;	- ilość udzielonych porad;	684	624	606	583	550	540	520
	-ilość udzielonych porad w związku z konfliktami w rodzinie	185	157	118	163	160	155	150
<p>Komentarz: W latach 2014 i 2015 spadła liczba udzielonych porad specjalistycznych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej. Wynika to z faktu, iż w Piotrkowie Trybunalskim zostały otworzone nowe punkty świadczące tego typu pomoc. Jednocześnie wzrosła liczba porad związanych z konfliktem w rodzinie, w związku z uwagi na większą świadomość społeczną w tym zakresie.</p>								
• Pomoc prawna;	- ilość udzielonych porad;	351	359	330	334	320	300	290
<p>Komentarz: Ilość udzielonych porad prawnych plasuje się na podobnym poziomie. Jednak ze względu na funkcjonowanie na terenie miasta punktów bezpłatnych porad prawnych ilość udzielanych porad może ulec zmniejszeniu.</p>								
• Organizowanie grup wsparcia lub grup samopomocowych;	- ilość zorganizowanych grup;	1	2	2	2	2	2	2
<p>Komentarz: Ilość zorganizowanych grup wsparcia plasuje się na podobnym poziomie. W kolejnych latach nie przewiduje się zwiększenia w/w form wsparcia.</p>								
• Motywowanie osób i rodzin do zmiany swojej sytuacji poprzez zawieranie kontraktów socjalnych;	- ilość zawartych kontraktów socjalnych;	121	156	164	94	100	115	130
<p>Komentarz: Można zaobserwować na przestrzeni lat 2013- 2015 wzrost liczby zawieranych kontraktów, natomiast w roku 2015 spadła liczba zawieranych kontraktów socjalnych. Powyższe spowodowane jest zakończeniem projektu EFS „ Aktywizacja Osób Niepełnosprawnych – szansa na zatrudnienie.”</p>								

<ul style="list-style-type: none"> Objęcie rodzin wsparciem wolontariuszy; 	- liczba wolontariuszy pracujących z rodzinami;	16	16	15	11	12	15	15
	- liczba osób objętych wsparciem wolontariatu	19	20	17	11	13	17	18
<p>Komentarz: Ilość wolontariuszy w MOPR ma tendencje spadkową co wynika, iż część osób zaangażowanych w pomoc wolontarystyczną podejmuje studia wyższe poza terenem Piotrkowa Trybunalskiego, a ponadto na terenie miasta działalność rozpoczęło Stowarzyszenie HARC, które stworzyło szerszą możliwość wolontarystyczną.</p>								

Cel szczegółowy 3:

Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych

Zadanie	Wskaźniki	2012	2013	2014	2015	Prognoza na lata 2016-2018		
<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie placówek wsparcia dziennego 	- ilość prowadzonych placówek;	5	8	8	8	8	8	8
<p>Komentarz: W 2013 roku wzrosła liczba placówek wsparcia dziennego w związku z otwarciem nowych oddziałów. W kolejnych latach nie przewiduje się tworzenia nowych placówek.</p>								
<ul style="list-style-type: none"> Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami; 	- ilość zawartych kontraktów socjalnych na rozpoczęcie i kontynuowanie terapii	17	21	33	20	30	30	30
	- ilość osób skierowanych do MKRPA	20	22	48	42	40	42	46
<p>Komentarz: W porównaniu z latami 2012-2013 wzrasta liczba osób zobowiązanych do podjęcia i kontynuowania terapii na podstawie kontraktów socjalnych oraz liczba osób skierowanych do MKRPA.</p>								

<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy; 	- liczba środowisk objętych procedurą Niebieskie Karty;	141	185	212	205	200	200	200
	- liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego	172	233	253	239	220	215	210
<p>Komentarz: W porównaniu z rokiem 2012 wzrasta liczba środowisk objętych procedurą Niebieskiej Karty oraz liczba sporządzonych Niebieskich Kart – wynika to m. in. ze zwiększonej świadomości społecznej w temacie przemocy w rodzinie. W kolejnych latach przewiduje się niewielki spadek liczby Niebieskich Kart.</p>								

Finansowanie

Finansowanie Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, dotacji oraz środków pozyskanych z innych źródeł (funduszy unijnych, ministerialnych, itp.).

Monitorowanie

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie w terminie do 30 kwietnia każdego roku Prezydentowi Miasta Piotrkowa Trybunalskiego sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań.

Podsumowanie

Do realizacji założonych celów w Programie będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Pełna i efektywna realizacja celów założonych w Programie będzie możliwa dzięki kompleksowemu spojrzeniu na rodzinę przeżywającą trudności oraz podjęciu systemowych rozwiązań przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Priorytetem działań jest uznanie podmiotowości dziecka oraz jego prawa do wychowania w rodzinie lub jak najszybszego powrotu do rodziny.

Spis tabel i wykresów

- Tabela 1.** *Wybrane powody przyznawania pomocy*
- Tabela 2.** *Rodziny objęte pomocą społeczną*
- Tabela 3.** *Wsparcie asystentów rodziny w opiece i wychowaniu w poszczególnych latach*
- Wykres 1.** *Wybrane powody przyznawania pomocy społecznej w Piotrkowie Trybunalskim w poszczególnych latach*
- Wykres 2.** *Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystentów rodzinnych*
- Wykres 3.** *Ilość wizyt w środowiskach w poszczególnych latach*

Program został opracowany
w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie przez:
Pracownika socjalnego: Justynę Ciesielską
Pracownika socjalnego: Roberta Kazimierczaka,
Pracownika socjalnego Agnieszkę Ostalczyk
Starszego pracownika socjalnego: Aleksandrę Pokorę

pod nadzorem

*Starszego specjalisty pracy socjalnej Pani Marzenny Rumińskiej – Filipek
I Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie Piotrkowie Trybunalskim
Pani Zofii Antoszczyk*